

Neljapäev, 16. november 2017

P8_TA(2017)0444

Terrorirünnakud Somaalias**Euroopa Parlamendi 16. novembri 2017. aasta resolutsioon terrorirünnakute kohta Somaalias (2017/2962(RSP))**
(2018/C 356/09)*Euroopa Parlament,*

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Somaalia kohta,
- võttes arvesse oma 18. mai 2017. aasta resolutsiooni Dadaabi pagulaslaagri kohta ⁽¹⁾,
- võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 15. oktoobri 2017. aasta avaldust rünnakute kohta Somaalias Muqdishos ja komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja pressiesindaja 30. oktoobri 2017. aasta avaldust rünnaku kohta Somaalias,
- võttes arvesse nõukogu 3. aprilli 2017. aasta järeldusi Somaalia kohta,
- võttes arvesse ELi sõnavõttu 27. septembril 2017. aastal Inimõiguste Nõukogu 36. istungjärgul interaktiivse dialoogi raames Somaalia küsimusega tegeleva sõltumatu eksperdiga,
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2372 (2017), mis võeti vastu 30. augustil 2017. aastal, ja resolutsiooni 2383 (2017), mis võeti vastu 7. novembril 2017. aastal,
- võttes arvesse ÜRO peasekretäri 9. mai ja 5. septembri 2017. aasta aruandeid ÜRO Julgeolekunõukogule Somaalia kohta,
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 15. oktoobri 2017. aasta avaldust terrorirünnaku kohta Muqdishos,
- võttes arvesse Aafrika Liidu komisjoni esimehe 15. oktoobril 2017. aastal tehtud avaldust rünnaku kohta Muqdishos,
- võttes arvesse avaldusi, mille tegi 14. ja 28. oktoobril 2017. aastal terrorirünnakute hukkamõistmiseks Aafrika Liidu missioon Somaalias (AMISOM),
- võttes arvesse 11. mail 2017. aastal Londonis toimunud Somaalia-teemalise rahvusvahelise konverentsi lõppkommünikeed,
- võttes arvesse ELi ja Aafrika Liidu 1. juuni 2017. aasta ühiskommünikeed Pariisi kokkuleppe rakendamise kohta,
- võttes arvesse AMISOMi 8. novembri 2017. aasta avaldust, milles tehakse teatavaks kavatsus alustada alates 2017. aasta detsembrist vägede järkjärgulist väljaviimist Somaaliast ja viia väed täielikult välja 2020. aastaks,
- võttes arvesse AKV riikide ja ELi vahelist Cotonou partnerluslepingut,
- võttes arvesse inimõiguste ja rahvaste õiguste Aafrika komisjoni volitusi edendada ja kaitsta inimõigusi ja rahvaste õigusi, mis tulenevad inimõiguste ja rahvaste õiguste Aafrika hartast,
- võttes arvesse ÜRO lapse õiguste konventsiooni ja selle fakultatiivprotokolli laste kaasamise kohta relvastatud konfliktidesse,

---

⁽¹⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2017)0229.

Neljapäev, 16. november 2017

- võttes arvesse Aafrika Ühtsuse Organisatsiooni 1999. aastal vastu võetud konventsiooni terrorismi ennetamise ja sellega võitlemise kohta Aafrikas,
  - võttes arvesse kodukorra artikli 135 lõiget 5 ja artikli 123 lõiget 4,
- A. arvestades, et 14. oktoobril 2017. aastal raputas Muqdisho keskust võimas veoautopomm, mis tappis vähemalt 358 inimest, vigastas veel 228 inimest ja lisaks on 56 inimest ikka veel kadunud; arvestades, et rünnak Muqdisho südalinnas oli üks viimaste aastate suurima hukkunute arvuga terrorioperatsioone kogu maailmas; arvestades, et 28. oktoobril 2017. aastal hukkus rohkem kui 30 inimest, kui Muqdishos presidendipalee lähedal asuva hotelli juures plahvatas kaks pomm;
- B. arvestades, et ehkki ükski rühmitus ei ole nende argpükslike rünnakute eest vastutust võtnud, on neil Al-Shabaabi tunnused, kuid see rühmitus nähtavasti ei soovi rahva poolehoiu kahanemise kartuses seostada end nii paljude tsiviilelanike hukuga; arvestades, et Somaalia kodanikud on Al-Shabaabi vägivalda korduvalt hukka mõistnud ja reageerisid ühiselt 2017. aasta oktoobri pommirünnakutele, kui tuhanded marssisid Muqdishos Al-Shabaabist hoolimata;
- C. arvestades, et Muqdishos ja kogu riigis on viimastel kuudel toime pandud terve rida surmavaid terrorirünnakuid, sealhulgas autopommid, huupi/valimatud tulistamised, sihipärased hukkamised ja röövimid, mis toovad esile vägivaldse äärmusluse püsiva ohu riigis;
- D. arvestades, et enamikku rünnakuid on seostatud peamiselt Al-Shabaabi terroristliku tegevusega, kuigi riigis tegutseb teadaolevalt ka Daesh;
- E. arvestades, et Somaalia president Mohamed Abdullahi Mohamed, kes pääses võimule 2017. aasta veebruaris pärast valimisi, milles nähti tähtsat versta posti selle vaevatud Ida-Aafrika riigi teel stabiilsuse ja heaolu järkjärgulise taastumise poole, lubas Somaalia Al-Shabaabist vabastada;
- F. arvestades, et 2017. aasta jooksul toimunud arvukate rünnakute, sealhulgas 14. oktoobri 2017. aasta kohutava pommirünnaku tõttu ei ole sugugi selge, kas Somaalia julgeolekujõud suudavad pärast AMISOMi kavandatud lahkumist 2018. aastal võidelda terrorismiga ilma välisabita;
- G. arvestades, et AMISOMi vägesid on mitmel korral süüdistatud rasketes inimõiguste rikkumistes, sealhulgas valimatus tapmises ning mõnes seksuaalse ärakasutamise ja kuritarvitamise juhtumises; arvestades, et võõrvägede ümberpaigutamise Somaalia territooriumil väljaspool ÜRO/Aafrika Liidu mandaate põhjustab tõsist muret, võttes arvesse varasemaid väiteid inimõiguste rikkumiste kohta AMISOMi vägede poolt;
- H. arvestades, et lisaks vägivaldsele äärmuslusele on põua, klannikonfliktide ja sunniviilise väljatõstmise tagajärjel ainuüksi eelmisel aastal sajad tuhanded inimesed olnud sunnitud põgenema, paljud neist valitsuse kontrolli alla olevatesse linnakeskustesse; arvestades, et paljud neist elavad ebatavalistes asundustes, kus eelkõige naised ja tütarlapsed kogevad kuritarvitamist ja seksuaalset vägivalda;
- I. arvestades, et Somaalias valitseb endiselt suur näljahädaoht ning umbes 400 000 Somaalia last kannatab akuutse alatoitluse all ja 3 miljonit inimest elab toiduga kindlustatuse seisukohast kriisi- või hädaolukorra tingimustes; arvestades, et Somaalias on ligi 1,1 miljonit riigisisest põgenikku ning piirkonnas on üle 900 000 Somaalia pagulase;
- J. arvestades, et Keenia laagrites on 420 000 Somaalia pagulast, neist 350 000 Dadaabi laagris, ning arvestades, et Somaalia ja Keenia valitsused ja ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet (UNHCR) on kokku leppinud, et lihtsustavad 10 000 pagulase vabatahtlikku tagasipöördumist Somaaliasse nendele aladele, mis ei ole Al-Shabaabi kontrolli all; arvestades, et tagasipöördujatel on probleeme taasintegreerumisega ja vähe võimalusi leida tööd; arvestades, et paljud Dadaabi pagulased on Somaalia päritolu, kuid nad ei ole kunagi kogenud elu väljaspool laagrit ja on sisuliselt kodakondsuseta, mis tähendab, et neid ei saa saata Somaaliasse;

Neljapäev, 16. november 2017

- K. arvestades, et EL on alates 2016. aastast järk-järgult suurendanud iga-aastast humanitaarabi Somaaliale, eriti pärast riiki tabanud ränka põuda, ning eraldas 2017. aastal humanitaarvaldkonna partneritele 120 miljonit eurot ja andis 100 000 euro suuruses summas hädaabi, et reageerida kiiresti meditsiiniabi vajadusele Muqdishos pärast 14. oktoobri 2017. aasta rünnakut; arvestades, et EL võttis kohe lisaks hädaabi kohaletoimetamise lendudele kasutusele ELi mereoperatsiooni Atalanta kaks laeva, et toimetada meditsiinilist hädaabi Muqdisho haiglatesse;
- L. arvestades, et EL on eraldanud Euroopa Arengufondi (2014–2020) kaudu 486 miljonit eurot, pöörates põhitähelepanu Somaalia kokkuleppe (Compact) rakendamisele ning eelkõige riigi ülesehitamisele ja rahu kindlustamisele, toiduga kindlustatusele, toimetulekuvõime suurendamisele ja haridusele; arvestades, et EL on samuti võtnud kohustuse toetada AMISOMi Aafrika rahutagamisrahastust;
- M. arvestades, et 2016. aasta detsembris võttis Maailmapank kohustuse hoogustada võitlust äärmise vaesusega ning tegi teatavaks, et arenenud riigid on võtnud kohustuse anda Rahvusvahelise Arenguassotsiatsioonile (IDA) toetusteks ja sooduslaenudeks rekordilised 75 miljardit USA dollarit; arvestades, et Somaaliat ei ole siiski võimalik IDA vahenditest rahastada, sest ta võlgneb Maailmapangale ja IMFile üle 300 miljoni, mis on osa 5 miljardi USA dollari suurusest võlakoorast mitme- ja kahepoolsetele võlausaldajatele;
- N. arvestades, et kuigi Al-Shabaab tapab endiselt lapsi, peab neid meelevaldselt kinni ja värbab neid, värvatakse lapsi samuti Somaalia relvajõududesse, kuigi Somaalia ratifitseeris 2015. aasta jaanuaris ÜRO lapse õiguste konventsiooni ja kiitis 2015. aasta novembris heaks ohutute koolide deklaratsiooni, kohustudes võtma konkreetseid meetmeid õpilaste ja haridusasutuste kaitseks;
- O. arvestades, et toimiva tsiviilkohtusüsteemi puudumise tõttu kasutab Somaalia valitsus tsiviilisikute kohtuasjade arutamiseks ja neile süüdistuse esitamiseks sõjaväekohtuid, kus tsiviilisikutest süüdistatavate õiguste kaitse ei ole tagatud; arvestades, et ulatuslikud uurimisvolitused on antud riiklikule luure- ja julgeolekuagentuurile (NISA), millel ei ole praegu õiguskaitsealaseid volitusi, mistõttu NISA rikub oluliselt kinnipeetavate õigusi nõuetekohasele kohtumenetlusele;
- P. arvestades, et Transparency Internationali andmetel on Somaalia olnud kümme aastat järjest maailma kõige korrumppeerunud riik; arvestades, et Somaalia valitsusel tuleb veel tegelda paljude probleemidega, nagu korrupsioon ja laialdase tsiviilelanikkonna toetuse puudumine, mis paratamatult põhjustab usaldamatust riigi institutsioonide vastu ja seejärel toetuse tekkimist radikaalsetele islamistidele ja terroristirühmitustele;
1. väljendab oma sügavaimat kaastunnet hiljutiste terroristirünnakute ohvritele ja nende perekondadele Somaalias ning tunneb sügavat kahetsust inimelude kaotuse pärast; mõistab samal ajal karmilt hukka Al-Shabaabi mässuliste rühmitusele omistatud rünnakute toimepanijad;
  2. tuletab meelde, et püsiv stabiilsust ja rahu on võimalik saavutada üksnes sotsiaalse kaasamise, kestliku arengu ja hea valitsemistava abil, mis põhinevad demokraatia ja õigusriigi põhimõtetel ning milles austatakse täiel määral inimväärikust ja inimeste õigusi;
  3. peab tervitatavaks komisjoni kiiret reageerimist hädaolukorrale pärast 14. oktoobri 2017. aasta terroristirünnakut; nõuab, et EL ja tema rahvusvahelised partnerid täidaksid Somaalia ees võetud kohustusi, tehes esmajärjekorras jõupingutusi toiduga kindlustatuse tagamiseks, et hoida ära näljahäda põhjustavaid struktuurseid probleeme, suurendada julgeolekut ja leida lahendus kogukonna probleemidele, parandada riigi rahanduse juhtimist ja abistada põhiseaduse läbivaatamise lõpuleviimisel, et saavutada pikaajaline stabiilsus;
  4. peab kahetsusväärseks tõsiasja, et humanitaartöötajate, abiorganisatsioonide ja Euroopa Parlamendi korduvatele hoiatustele vaatamata on Somaalia endiselt näljahäda äärel; tuletab meelde, et 2011. aasta näljahäda tõttu surnute arvu suurendas ebakindlus ja äärmuslike Al-Shabaabi mässuliste tegevus, millega takistati toiduabi toimetamist Somaalia kesk- ja lõunaosasse, mis tol ajal oli nende kontrolli all; kutsub kõiki osapooli tegema koostööd humanitaarabiorganisatsioonidega, järgima täiel määral humanitaarpõhimõtteid, et tagada täielik ja takistamatu juurdepääs neile, kes endiselt kannatavad ja tunnevad puudust, eriti maapiirkondades;

Neljapäev, 16. november 2017

5. tunneb heameelt 2017. aasta veebruaris korraldatud valimiste üle, mille tulemusena valiti uus president, ja väljendab lootust, et need valimised aitavad kaasa poliitilise stabiilsuse saavutamisele, soodustavad vajalike reformide tegemist ja edendavad liitriigi kujundamist föderaalsete liikmesriikide koordineerimisel ja omavahelises koostöös; rõhutab, et oluline on võidelda riigis sügavalt juurdunud korrupsiooni vastu ja luua noortele võimalusi, et vähendada nende Al-Shabaabi värbamise ohtu;
6. väljendab heameelt seoses Somaalia juhtimisfoorumi otsusega edendada enne 2020. aastal toimuvaid valimisi erakondade moodustamist ja registreerimist ja põhimõtet „üks isik – üks hääl“, peab samuti tervitatavaks püüet ehitada uuesti üles riigi institutsioonid ning oluliste uute seaduste vastuvõtmist erakondade ja sõltumatu riikliku inimõiguste komisjoni loomise kohta; juhib tähelepanu tõsiasjale, et tuleb teha jõupingutusi naiste esindatuse suurendamiseks;
7. rõhutab, et oluline on Somaalia diasporaa ja kodanikuühiskonna panus lisaks riigi valitsemise taastamisele ka sotsiaalse ja majandusarengu seisukohalt, ning juhib tähelepanu naiste otsustusprotsessides esindatuse ja osalemise tähtsusele; väljendab sellega seoses heameelt naiste osakaalu kasvu üle Somaalia parlamendis (tõus 24 %-ni) ja valitsuses, pidades samas meeles vajadust parandada soolist tasakaalu nii ELis kui ka Somaalias;
8. võtab teadmiseks Ida-Aafrika Arenguühenduse (IGAD) Nairobi deklaratsiooni Somaalia pagulaste jaoks püsivate lahenduste leidmise ja tagasipöördujate taasintegreerimise kohta Somaalias; väljendab heameelt võetud kohustuse üle saavutada terviklik piirkondlik lähenemine, säilitades samal ajal kaitse ja soodustades pagulaste iseseisvat toimetulekut varjupaigariikides, milleks tuleb tegutseda rahvusvahelise üldsuse toetusel ja kooskõlas rahvusvahelise vastutuse jagamisega, nagu on sätestatud New Yorgi deklaratsiooni põhjalikus pagulaste probleemi lahendamise raamistikus;
9. nõuab, et komisjon intensiivistaks konsultatsioone piirkonna osapooltega, sealhulgas kohalike elanike, piirkondlike valitsuste ja vabaihendustega, et keskenduda kohapeal tuvastatud probleemidele ja vajadustele ning edendada soodsat suhtumist ja suurendada pagulaste suutlikkust oma kodumaale tagasi pöörduda;
10. väljendab muret seoses luure- ja julgeolekuagentuuri (NISA) laialdaste volitustega ja tavaga tuua terrorismikuritegudes kahtlustatavad sõjakohtu ette, millega ta on korduvalt rikkunud ettenähtud menetlusnõudeid ja määranud ilma kellelegi aru andmata surmanuhtlusi;
11. kutsub Somaalia valitsust ja ELi (osana tema õigusriigi põhimõtteid edendavast tegevusest Somaalias) üles tagama, et NISA suhtes kehtestataks tõhusad järelevalvemehhanismid, ning tugevdama Somaalia kriminaaluurimise osakonna (Somalia's Criminal Investigation Department – CID) tehnilist pädevust, et ta suudaks läbi viia põhjalikke, tulemuslikke ja kodanike õigusi austavaid juurdlusi;
12. väljendab erilist heameelt Somaalia juhtide 16. aprilli 2017. aasta poliitilise kokkuleppe üle, mille kohaselt piirkondlikud ja föderaalvæed koondatakse ühtsesse rahvusliku julgeoleku struktuuri, mis suudaks järk-järgult võtta juhtrolli julgeoleku tagamisel, ning moodustatakse kiiresti riiklik julgeolekunõukogu ja riiklik julgeolekuamet;
13. tunnustab AMISOMi (Aafrika Liidu missioon Somaalias) tegevust julgeoleku ja stabiilsuse tagamisel, mis võimaldab rajada Somaalias poliitilised institutsioonid ja laiendada riigivõimu, kusjuures edaspidi tuleb julgeolekuülesanded üle anda Somaalia relvajõududele ja institutsioonidele; väljendab rahulolu Aafrika Liidu juurdluse üle seoses AMISOMi jõudude poolt väidetavalt toime pandud seksuaalvägivallaga; nõuab ÜRO peasekretäri Somaalia-teemalistes aruannetes toodud soovitude täielikku elluviimist ning kooskõlas ÜRO julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2272 (2016) nõuab tungivalt, et Aafrika Liit ja vägesid lähetavad riigid tagaksid kõnealuste väidete põhjaliku ja nõuetekohase uurimise ja süüdlaste vastutuselevõtmise; toonitab, kui tähtis on võimalus pikendada AMISOMi mandaati kauemaks, kui 2018. aasta maini, ning hoiatab, et enneaegne kohustuste üleandmine Somaalia vägedele võib pikemas perspektiivis stabiilsust kahjustada;
14. toonitab vajadust võidelda karistamatuse vastu ning tagada Somaalias sooritatud inimsusevastastes ja sõjakuritegudes süüdi olevate isikute vastutuselevõtmine; võtab teadmiseks, et Somaalia president on pakkunud teatavate kuritegude puhul amnestiat neile, kes loobuvad terrorismist ja vägivallast ning soovivad Al-Shabaabist ja teistest terroristirühmitustest lahkuda ning soovivad välja töötada amnestia-alased õigusaktid;

Neljapäev, 16. november 2017

15. taunib lapssõdurite värbamist Al-Shabaabi võitlejate poolt ning laste, sealhulgas vangistatud või deserterunud lapssõdurite kasutamist julgeolekujõudude võitlejate ja informaatoritena; tuletab meelde, et Somaalia valitsus on lubanud endised lapssõdurid rehabiliteerida ja nende värbamise taga seisnud isikud vastutusele võtta; palub rahvusvahelistel abiandjatel ja sealhulgas ELil lugeda esmatähtsaks rehabilitatsiooniteenuste pakkumine ning hariduse ja ohutu kooliõppe võimaldamine kui vägivalda nõiaringi purustamise keskne element; nõuab tungivalt, et ametivõimud suhtuksid lastesse, keda kahtlustatakse seotuses Al-Shabaabiga, eelkõige kui ohvritesse ning rahvusvaheliste kaitsenõuete põhimõtetest lähtuvalt juhinduksid lapse parimatest huvidest;

16. väljendab tõsist muret selle pärast, et loodusvarad, eelkõige süsi, on endiselt oluline terrorismi rahastamise allikas ja põhjustavad Somaalia keskkonnaseisundi tõsist halvenemist; palub komisjonil uurida, kuidas saaks jälgitavuse ja hoolsusmeetmete süsteeme laiendada nii, et need hõlmaksid kõiki terroritegude ja vägivalda õhutamiseks kasutatavaid loodusvarasid; palub sellega seoses kõigil osapooltel tagada Somaalia söe eksporti keelustava ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni täitmine;

17. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, Aafrika Liidule, Somaalia presidendile, peaministrile ja parlamendile, ÜRO peasekretärile, ÜRO Julgeolekunõukogule, ÜRO Inimõiguste Nõukogule ning AKV – ELi parlamentaarsele ühisassambleele.